

A „Vasárnapi Ujság“ hetenként egyszer egy nagy negyedréti iven jelenik meg. postai uton a „Politikai Ujdonságokkal“ együtt csupán csak 3 ft. pp. Az előfizetési díj január—juniúsig azaz : 6 hónapra Buda-Pesten házhoz küldve vagy díj a „Vasárnapi Ujság“ kiadó-hivatalához (egyetem-utca 4. sz.) bérmentve utasítandó.

Kliegl József.

Ritkaság olyan ember, a kinek lángeszét szinte két évtized folytán hirdeti a sajtó, bámulja ország-világ, műveit már gondolatban is megcsodálják, — a ki éjjel nappal töri magát, mértékletes életet él, társalgásában nyájas, követeléseiben szerény : és mégis szegénységgel kell küzdenie, olyan szegénységgel, a melly lefekvéskor felkeléskor bús sohajjal kíséri a Miatyánknak ezen szavait: „Add meg a mi mindennapi kenyérünket.“

Illyen ember lakik Pesten a József- és nagy-tér közötti gróf Cziráky-ház harmadik emeletén, kisdud, hónapos szobában; ott másolgat feltett pápaszemmel — mert öreg már a legény — csekély rajzokat, még csekélyebb díjért, hogy legyen neki min meghozatni azokat a vegyészeti szereket, mellyek nélkül a villanyüteg nem működhetnék, ha valami uri társaság meg találja látogatni nem annyira őt, mint legújabb találmányát, a „*zongora hangok varázs-jegyzőjét*“, melly gépről annyit irtak legközelebb a lapok, s mellynek mai napig nem akadt két kézzel felkaroló pártolója.

E lángészben gazdag, földi javakban nagyon is szegény hazánkfia ugyanaz, kinek arczképét e sorok közé nyomattuk, s rövid életrajzát a következő sorokba foglaljuk :

Kliegl József 1795-ikben született Baján Bács megyében. Magyar nemes család ivadéka. A mint Pesten az egyetemi tanulmányokat elvégezte, katona lett, de csakhamar mint fiatal tisztt megsebesülvén, kénytelen lőn a katonai pályáról lelépni. Kora árvasága azt a keserű gyümölcsöt érlelé számára, hogy mikorra nagykoru lett, nem igen volt mit átvennie a szülői vagyontól, mellynek nagyobb részét elnyelték az örökléssel járó adósságok. Beállott tehát gazdasági tisztnak, majd megyei eskütt lett Bácsban, s végre összeszedvén vagyona maradványát, feleségével, gyermekeivel fel ment Bécsbe, hol a festész és rajz-akademiában annyira kimvelte magát, hogy ezen tudományá-

ból táplálta több évig jól felszaporodott családját. — Saját állítása szerint 1835-ben lépett fel először gépész eszméivel, mellyeket tervben egy akkori nagy tekintélyű hazánkfianak ajánlott fel, de hidegen fogadtaték. A felajánlott tervek között volt az a híres *betűszedő gép*, mellyről egy országgyűlés népe sokat és lelkesen beszélt egy időben, pénzt is adtak össze szép számmal, de nem annyit, a mennyi elég lett volna egy ilyen világ-érdekű eszme teljes életbe léptetésére. Ollyan „*buvárhajó*“ tervet ismutatott be ugyanazon főurnak 1835-ben, melly a víz alatt járhat, de elutasították tulcsigázott képzelődéseivel. (Taval más nemzetbeliek roppant zajt ütöttek ilyen hajó próbatételével.)

Szinte 1835-ben *Bábon* (Nyitramegyében) gr. *Zichynél* a kit családostól lefestett, s kinek házánál nagyon szivesen látott vendég volt, *számoló gépet* talált fel, mellyet későbbben Franciaországban is föltalált ollyan ember, a kinek testvére látta Bábon a Klieglét.

Későbbben a vasutakra fordítá figyelmét nyugtalan lángeszű hazánkfia, s van ollyan terve, melly szerint csak *egy sín* kellene a vaspályára, van más terve, melly a roppant költségekkel járó talajegyengetést kiméltetné, mert *Kliegl* ollyan szerkezetű mozdonyt gondolt ki, melly *le hegynek 1 : 4-hezi meredekségben is képes bármelly ponton és pillanatban megállani*; még ollyan vasutat is tervezett, a hol a mozdony magával vinné a sineket. Mi viszonyainkhoz és

a kor kívánataihoz képest legfontosabbaknak s legsürgetősebbeknek tartjuk ezen vasuti terveket lehető *legszigorubb és részrehajlatlan vizsgálat alá* venni; hisz nálunk annyi a szükséges vaspályavonal tervben, és olly kevés kész még, hogy nagyon is méltó dolog lenne, ha a társulatok fő emberei nem sajnálnának néhány ezer pftot ezen tervek megpróbálására, mellyek jó siker esetében milliókat kiméltetnének meg. *Kliegl* azt állítja, hogy a két első helyütt

Kliegl József.

említett vasuti gépre nézve mintegy 2000 pft. költséggel szemmel látható meggyőződést lehetne szerezni. Mi ez, illy nagy eszmék tisztába hozatalához mérve?

Mivel pedig azon keserű tapasztalással öszült meg a jó öreg ur, hogy nagyobb szerű eszméit nincs a ki életbe léptesse; mult évben olyan gépet talált ki, mellyet ő saját szegénységéből is ki birt — talán nehéz nélkülözések között — állítani. Ez egy kised szekrényke zongorára illesztve, mellyben olly gépezet rejlik, s úgy van a zongorával összekötöttesbe hozva, hogy a mint játszik azon valaki, minden legkisebb érintést *híven* feljegyez a gép a benne forgó s ezen használatra készített papírra.

Ez új geniális találmány leírása nem tartozik Kliegl életrajzához, de az igen is, hogy néhány hónapig, mig ingyen mutogatta találmányának működését — a mi pedig egy kis költséggel s teteemes idővesztéssel jár — csak vetődött hében-korban egy-egy kíváncsi ember annak megbámulására; de mióta belépti díjat fogad el hosszas rábeszélés következtében, azóta hetekig sem látott, legalább kezdetben, egy látogatót. Nem rég hirdették a lapok, hogy *Tomory* ur figyelmét ébreszté fel a gyönyörű találmány, s hihetileg pártolása alá veszi azt. Nem tudjuk mennyire ment ez ügy, hanem azt reméljük, hogy nem megy feledékenységre, valamint azt is ohajtjuk, hogy a vasuti tervezetek nem fognak elhalni a felalálással; hanem akad olyan ember kezébe e lap, a ki felkeresi azon országos vállalatok főkezelőit, és felkeresteti velök *Kliegl Józsefet*.

V a s D a n i.

SZÁSZ KÁROLYTÓL.

Cserháton-e vagy a Nyiren,
Az alföldön vagy az Eren?
Nem tudom meg mondani —
Élt egy ember: Vas Dani
Volt a becsületes neve.
Szorgalmatos, gazdálkodó,
Annyi bajjal mint egy teve,
Mellyet hajtának napestig,
Szegény Dani, — szó a mi szó —
Nem sokat nyugtatta testit.
Éjfélt után felkelt mindjárt
Mikor még alig pitymalik,
Délben, nagysietve, alig
Falt egy-kettőt, estig mindjárt.
Maga szántott, — nem volt legény, —
Vetett, kapált, bornált szegény.
Nem volt mása, két tehene,
Borjas egyik, másik meddő,
De járomban mind a kettő
S csak vasárnap ha pihene.

Mind a mellett sok év alatt
Dani semmire sem haladt.
Szegény mint a templom-egér
Mellynek kamrája nincs tele,
Sokszor csak a száraz kenyér,
Az is szűken eledele.
Mi az oka hogy ő maradt
S mind csak ollyan földhöz ragadt?
Hja! hat gyermek! több mint elég
A szegénynek, s a feleség,
— Tudniillik Juczi asszony —
Rest, gondtalan,
Hogy valamit megmarasszon
Kis gondja van,
Inkább arra: hogy meséket
Sok haszontalan beszédet
Mendemondát halljon hordjon;
S mig férje a földet túrja,
Juczinak csak az a bújja:
Hogy ő minek üljön otthon?
Nem is ül ő! házra házra
Mind semmit jár, — s a hat árva,
(Árvák szegények bizonynyal)
Otthon ül, sir, rongyos, koplal.
Legkiváltkép abba telik
Kedve, ha déltől estvelig
Öreg tudós asszonyokkal
Kincsásásról, kuruzslásról,
(Juczi maga is varázsol)

Beszél s tőlök mindig tanúl;
Majd a borzavágás hasznát,
Melly minap a szomszéd kasznárt,
Kit lát tört irgalmatlanul,
Kigyógyítá;
(Igaz hogy rá
Egy hétre, az Istenadta
Lelkét csendesesen kiadta)
Majd az ördögüzés titkát,
Mellyre mikor megtanítják
Alig várja
Hogy valami módja legyen
Hogy valakin megpróbálja.

Este mikor hazamegyen
Megütődésben találja
Háza népét. A nagyobbik
Lánya (épen a legjobbik)
A padlásról, — kitörvén a
Létra foga, — alázuhant,
S már most tán örökre béna
Soha tán meg nem gyógyuland.
S a mi rosszabb: az ijedség
És fájdalom, eszét vették;
Félre beszél, magát tépi,
Kiabál hogy vége néki,
S gyötrelentől, kised ajka
Fürdik véres, fehér tajtba.

Jutka asszony megijed most,
Hivat mindjárt, — talán orvost? —
Nem biz ő, azt a vén nénét
Kinek ördögös beszédét
Annyit hallgatá s tanulta,
Épen ma is, reggel olta.
Jön az asszony, nézi a lányt,
Kit úgy véli az ördög bánt,
Az turat tajtéket véle,
Az nem engedi pihenni.
„Juczi hugom, — így beszéle, —
A többinek ki kell menni,
Én az ördögöt kiűzöm.“
S tenyereit már a tűzön
Valami szagos kenőccsel,
Kutyatejjel vagy bürökkel
Hevitgeti,
Dörzsölgeti. —
A leánya
Még az ágyba
Hánykolódik, nincsen nyugta,
Nem segethet rajta Jutka.

A vén asszony az ágyra ül
Nézi a kis lányt merevül,
Ákombákom szókat morog,
Majd le hajlik, majd fel áll,
Majd suttog, majd kiabál,
Ide forog, oda forog.
Végre a mérges kenővel
A leánykát nagy erővel
Kenni kezdi, főtől talpig,
Hát gerinczén, szíve táján, —
És ördögi practikáján
A kis beteg, — im elalszik,
De álmában nyugtalan,
Lázás, gyötrő álma van,
Hánykolódik, námszörög,
Mekkábitá a bürök.
„Psz! az ördög benne még,
Pedig mennyit rá kenék!
Na, még egy utolsó próbát!“
S megfogva a lányka lábát,
Könnyü testét annál fogva
Mehintázza a légben
Négyszer ötször egyvégben,
A kicsinyke fő leölgva.
S ujra kezdi rontani a
Leánykát a rosz nyavalya,
Rángatózik untalan. . . .
Egyszer aztán vége van.
Az ördög ki ment belőle,
Ki bizony a lelke véle!
Nem gyötrődik már a lány,
Hideg, meredt, halovány!

Harmadnapra egy új halom
Áll a temető-oldalon.
De kilenced napra már
A leánya visszajár,
Hosszu fehér lepedőben,
Napról napra ijesztőben.
Legalább az édes anyja
Mindenfelé mondogatja:
Szemével látá maga
Lányát három éjszaka.
Tele a ház a mesével
És a többi gyermekek
Nem mernek felnézni éjjel,
Mind a lélektől remeg.
De a lélek
Mellytől félnek
Még is eljő s minden éjjel
Jár a házban szerte — széjjel,
Majd mint kecskeláb kopog,
Majd mint szél sikolt zokog,

Majd így majd amugy ijesztget,
— S az öt bárgyu gyermek reszket. —
Apjok szidja, ő hitetlen,
Nem hiszen a kisértetben;
De a gyermek mit csináljon?
Anyjok mondja, hinniök kell,
S míg fejük tele mesékkal,
Kerüli őket az álom.

Egyszer holdvilágos éjben,
Egyik kis fiucska ébren,
Az ablakban valami
Fehért lát csillámlani.
A kezével integet,
Mintha hívná a gyermeket.
A fiucska megijed,
Szólni nem tud, felszökik,
Meg sem áll az ablakig.
Az alak csak integet,
Mintha vonná a gyermeket,
A fiucska felsikolt
S összerogyik, mint egy holt.
Apja anyja felriad
S halva lelik fiokat.
Az ablakban egy fehér
Ruhát lobogtat a szél,
Mellyet, hogy a szél szárasszon,
Oda kitett volt az asszony.

És az apa kinja nagy
Vére lángol s újra fagy.
Halva immár két gyerek,
Édes anyjuk ölte meg.
„Ördögök gazdasszonya!
— Felkiált — ládd mit mivel
Az ostoba babona
Ijesztő meséivel.
Menj, és küszöbömen többé
Soha lábadat ne tedd bé.
Négy gyermekem még maradt,
Nem hagyom hogy mind megöld,
Vidd magaddal átkomat
S hordozd mig elnyel a föld!“

S Vas Dani négy magzatával —
Özvegyen magában él.
Évről évre baj s munkával
Leli őt a nyár, a tél.
De elbirja ő a bajt;
Néha még is felsohajt,
S két kis sír a temetőben
Könnyeket fakaszt szemében,
S illyen szó jön ajkára:
„Oh átkozott babona!“

Zsidó-iskola,

az az: mit tanulhatunk a zsidóktól.

(Farsangi merengés.)

Irta EDVI ILLÉS PÁL.

(Vége)

Hogy a zsidók szeretnek gyakran fürdeni, mosódni, és a fürdő-kádat házi butoraik közé számítják; — hogy vallásukhoz igen buzgók, és szent könyveiket úgy becsülik, mint alig keresztyének az övéiket; — hogy maguk között egyetértők, szinte az elszántságig; — hogy az ipart és gazdaságot minden áron; — hogy az urias ruházkodásnak olly szenvedélyes barátjai, mellyel mintha azt akarnák jelenteni, miszerint ők valami eredeti noble faj, és mintha ők kezdték volna fel a példabeszédet: „Pénz emberség, ruha tisztesség“; — mellyért ma már a *hend* czimeztetést magyar néptől nem is akarják többé tűrni, és csak a gyapjút őriző juhásznak van örök privilegiuma, zsidóval *per Tu* discourálni; — mégis, hogy halottjaikat kegyelettel tisztelik és a sirkerket gondosan kőfallal békerítik; — végre, hogy tisztességes férjes nők és özvegyek általán mindig fejkötőt viselnek: mind ezeket egy szemernyi sóval, borssal értve, zsidókban csak dicsérnünk kell.

Szinte dicsérhető talán, — legalább önmagában, — zsidóknál az a magasztos *tisztelet*, mellyel *rabbijaik* iránt viseltetnek; és az a korlátlan hatalom, mellyet családi életükre nézve maguk fölött azoknak engednek. Magyarhonban máig is még, *Rabbi* ollyan teljhatalmu papi ember zsidók között, és olly fénykörben áll, mint indusoknál a Dálai Lámá. Legfőbb hatalmát gyakorolja pedig a *házassági* ügyes bajos esetekben, millyenek öközöttük is, mint a keresztyének között, minden helységben egyszer másszor felmerülnek. De aztán, midőn a vadházasságban élés, (melly divat a mi ifju lovagaink között olly vészhozólag terjed,) zsidóknál el nem türelik; — midőn házaselek-

nek peres ügyeik, mindjárt közelben és legfőlegb négy heti rövid idő alatt, és kevés költséggel rabbi és a felektől választott ítélőbírák által elvégeztettek; — midőn az egymást gyűlölő férj és feleség között a házasság, (mellynek kötéséhez nem is kívántatik eskü, csak ünnepélyes nyilatkozás és gyűrűváltás,) örökre is felbontathatik minden rölebbezés nélkül; — midőn a zsidó házasságok, így egymást mindig félhetve, kölcsönös békében és szeretetben élnek, férjzsarnokság náluk helyt sem találhatván: ezek bizony tetszhetnek kereszttyén olvasóimnak is. Irigylendő zsidó nők, — kik közül pedig némelyiknek egy kis adag férjzsarnokság nem ártana, ugy-e bár, papucs alatt nyögő zsidó atyámfia?

Szintén úgy, azt sem merészelem egy magam meghatározni, vajjon a zsidó fajnak rendkívüli szaporaságát annak erényül péczézzem e ki, vagy szégyenül; — és különösen, hogy e tüneményt zsidók között a férfiaknak tulajdonítsam-e vagy a nőknek. Ezt egy vegyes nemből alakult olvasótársaság bírálja meg és döntse el; — hanem igen alásan kérem, hogy az eredményt aztán nekem megírják bizonyosan. Előre is tudom, hogy doktorok, — kik az illy tárgyakban mindjárt ott katiczálnak, — azt fogják vitatni, miszerint e dolog természetes okokon alapul. Én azt hiszem, hogy cselekszi azt rajtuk máiglan az *Adonainak* *) áldása. E szaporaságot a zsidók történeteiben, eleitől fogva, minden helyen és változásaikban, maiglan feltalálhatni, de az legfeltünőbb e népben mégis Jéruzsálem pusztulása óta. Ők ez alkalommal a kis Kánaán-ból, — melynek népessége Urunk Jézus időkorában három millióra számították, — részint elhalva, részint rabszolgaságba esve, csekély maradványukkal szerte oszlottak a földnek akkori három részébe; és minden üldözés, sanyargás és nyomor mellett is annyira megsokasodtak, hogy Afrikában, ma egy külön Zsidóország áll fön, *Abysinia* név alatt. Lám jelenkorunkban is mennyiszor olvassuk hirlapokban csudálatos példáit e népfaj szaporaságának. Lám csak nemrég értettük a „Vasárnapi Ujságból,“ hogy Csehországban egy özvegy zsidó anyának 24 élő leánya van. A magyarhoni zsidók összes száma pedig háromszáz ezer. A zsidó t. i. mai napság is a gyermekeket valódi Isten-áldásának tartja, és abból mennél bővebb részt vehetni, legszívélyesebb ohajtása. Azért zsidót soha sem fogsz hallani panaszkodni, hogy sok gyermeke van; nagyon örül inkább annak és vele szinte dicsekszik. Próbáld meg bár zsidón sajnálkozni, hogy sok gyermeke van; vagy gratulálni neki, midőn a sok közül egy meghalt, majd meglátod, milly haragos szemeket vetend read. Itt közelemben is él egy derék zsidó kereskedő H. L. ki tizenhárom élő gyermeket számlál, hetet immár eltemetvén: de nem sokalja, inkább fönne hirdeti, mint Isten különös áldását rajta, melynek tulajdonítja virágzó üzletét is, — és közülök egyet is neked nem adna, bár Salamon minden kárbunkulusait igéred is neki azért. Mert minden zsidó-gyermek megannyi arany magv, nagy gondnal megőrizendő. Zsidóvá lenni áttérés útján nem lehet, és az Abraham magvának csak közülök kell létre jöni, nemzés és születés útján. Ő náluk anya soha sem eshetik gyanuba, hogy magzatát vagy a bölcsőben vagy még szive alatt készakarva elhanyagolta, és raffinált titkos módokon halálnak adja; melly gyanu a kisdedek olly sürü halandósága okából a kereszttyén anyákat méltán sujtja. Így tehát a zsidóknál minden életre kelt magzat hiven megtakarítatván, a szaporaság köztük aránylag nagyobb, mint bármely más népfajoknál. Így hát, ha 1835-ben sikerült volna is, Rothschild és a szultán között azon alku, melly szerint az igéret földét amaz megvásárolni akarta török kezéből, érette már 360 millió piastert ajánlván, hogy ott zsidó királyságot állitson, és a föld kerekességéről minden zsidót oda összegyűjtsön, kik számát 10 millióra szokás tenni: e terv nem lett volna kivihető, vagy csak azért is, mivel annyi töménytelen számú nép el sem férne olly kicsiny téren. Tudni kell pedig, hogy ezen vásárlási tervnek titka is a Talmudban rejlik; melly azt tanítja, hogy az ítélet napján, a miden zsidótestek feltámadásának színhelye Kánaán földén, a Jordán folyam mellett, *Jósafát völgye* lesz, hová akkor a világ mind a négy tájékiról mindenünne a zsidó hullák a föld alatt oda fognak hengeredni csudaképen, és feltámadni egy összes seregben hiány nélkül, közülök egy árva fiu sem levén veszve. . . No, de megint hova ragadtál el, szilaj ludtoll? Most hát rendre vissza; és járuljunk tárgyunk érdeméhez.

Minden kétkedés, kifogás és ellenvetés nélkül tanulhatunk a zsidóktól

1) *Kereskedni.* Ők ebben olly mesterek, kiktől tanulni bármely nemzetnek sem szégyen; mert erre mintegy rászületvük, és a kalmárság őseredételeg nekik már vérökben van. A Talmud is őket kiválólag a kereskedésre utasítja, mint nevez életmódra; a mezőgazdaság- és baromtartásról csak megvetőleg emlékeztet. Óshazájok czime *Kánaán* maga már kalmárságot jelent. Gabor Frigyes, jéruzsálemi protest. püspök tudósítása szerint az 1855-ik évi tavaszon egy angolhoni dúsgazdag zsidó *Monte-Fiore Mózes*, nyomorral küzdő jéruzsálemi hitrokonit meglátogatván, felségelésükre harmincz ezer font sterlinget (azaz: 300,000 pftot) vitt magával. Ennek hire terjedvén, a zsidók előre örültek a köztük kiosztandó nagy pénzüsszegnek. De midőn *Monte-Fiore*, a bajt gyökeresen orvoslandó, pénz helyett szántóföldeket vásárolni, és a zsidó-családoknak egy-egy pár ökröt ingyen kiosztani ajánlkozott; ezen ajánldéket a zsidók megköszönték, és inkább megmaradtak továbbra is a batyu mellett. — Régenten Salamon király idejében a virágzás tető-pontjára nemzetüket a kereskedés emelte föl. Jéruzsálem pusztulása óta szinte ezt üzük mindenütt, mint kereset-módot. Ez a kereskedési ösztön dolgozik bennök szünet nélkül. Sőt egy ujkori természetbuvár azt állítja, hogy zsidóknál egy külön hatodik érzék is létezik, a *profit* jó szagának

*) Zsidó olvasóim kíméléséből használtam e kifejezést: Ők t. i. nemzeti istenök nevével, Jehovah, szájkba venni a világot sem merésznék, és helyette a szent könyvek olvasása közben is mindig e czímet használják: Adonai. A Talmud tiltja azt is, mert (ugy-mond) a ki „azt a nevet mondani merésznék, az tüstént szörnyü halált halna.“

észlelésére mindenből. Annalfogva aztán ok körükben minden alkalmat ki-lesnek, melly anyagi jólétüket csak egy morzsával is magasithatja, míg a magyar rendesen nem kap az e végett neki kínálkozó kész alkalmon is. Kereskedés és kalmárság útján jutnak sokan töménytelen pénzüsszeghez és gazdagsághoz. Közülök merül föl a legtöbb szerencsefi (parvenü). A bankárok is többnyire alant kezdtek üzletüket, némelyek a rongyszedésen. Azért elmondhatjuk, hogy az ő kezeikben áll a pénz súlya, és a kereskedést ők vezetik. Közülök emelte föl fejét magasra uj korunkban az óriás pénzkirály, báró *Rothschild*, e népfajnak dicsekedésére. Ezen állásuknál fogva befészkelik magukat a legparányibb faluba és olly helyekre is, hol eddigelé még zsidólakost nem ismertek, például tavál *Zircsbe*, a fönemlített H. Lázár, egy fiát boltos kalmárnak oda átszállítván Dömölkről. Ugyan ezen állásuknál fogva ők tartanak pénzzel számtalan megszorult embert és családokat. Tán nem nagyítjuk a dolgot, ha azt erősítjük hogy kevés ember van, ki elmondhatná, miszerint ő pénzben vagy más pénzben kisebb vagy több ideig zsidó emberségre sohasem szorult volna. Sok magyar gavallér szidja illyen amolyan zsidáját, ki pedig (volt az idő) szerencsének tartotta, hogy őt zsidó a kátyuból kisegítette, vagy a kinek tán ma is csak a füle látszik ki a zsidózsebből. De uraim, ezt így ne szenvedjük, és kereskedjünk mi is. Mert ha nem kereskedünk, megérjük még, hogy a zsidóság annyira fejünkre nő, mint II. András király idejében; és pénzereje által magához huzza minden javainkat, a mikor aztán üres nemzetiségünkkel és czimeinkkel elmehetünk. Vetközzük le tehát a balítéletet, hogy a kereskedés valami szégyenletes dolog, melly nem illik nemes fajunkhoz. Lám a mivel angol nemzet nem szégyenel kereskedni, — gyakorolják ezt Angolhonban főrangú urak és lordok szinte, de aztán náluk is van pénz, mint a zsidóknál. Tanuljunk pedig zsidóktól

2) *Életet és időt becsülni.* Időkkel és órákkal, sábeszen kívül, senki sem tösvénykedik úgy, mint a zsidó. Ő talán azon okból is, mivel kereskedő, kinél sokszor egy órának elhanyagolása ezerekre rugó kárt okozhat, de mégis főképen azért, mivel ő hetenként két szent napot ünneplvén, azoknak elvesztett drága óráit serényességgel kell pótolni az öt dologtevő nap folytán, üzleteire az éji órákat is fölhasználja. Azért szinte közmondássá vált: „Lót, fut, mint a zsidó.“ — Az életnek becsülését viszont a zsidó azzal tanusítja, hogy azt nagy aggodalommal őrzi, félti és a legcsekélyebb bajban azonnal orvoshoz fut, mellyért orvosoknál van is ám becsületök a zsidóknak. Ők noha hiszik a föltámadást, de azért a haláltól nagyon irtóznak, róla maguk között sem beszélgetnek, és meghalásról hallani sem akarnak. Az életnek illy szorongó becsülése és az ahhoz ragaszkodás munkálja aztán azt a szokást is, melly tőlük hasonlólag eltanulásra méltó, hogy tudnak

3) *Mértékletesen táplálkozni és józanon élni.* E tárgyban ismét meg kell vallanunk, hogy a zsidók minket fölülmulnak, szégyenünkre. Majdnem hihetetlen, a köz zsidó milly kevéssel beéri uton utfélen; és miként sanyarog nélkülözvén, s rendetlenül táplálkózván. (De a nő otthon így tesz-e, az más kérdés.) A zsidók mértékletes életmódja mégis legkivált a szesz italok élvezése körül látszik meg igen föltűnően. E mérgeket ők maguk árulják, és főzik mások számára, maguk pedig azokat nagy bölcsen nem élvezik. Minket jó pénzért megreszegetenek, és maguk józanon böszik az esztől megfosztott rút embert, hozzá még titkon kinevetik. Ha merem kérdezni t. cz. olvasómat: „Mondja meg, látott-e már valaha részeg zsidót? És ha látott, ugy-e, könnyen számba veheti, hányat.“ Ezt a zsidó-erényt is tehát, nosza! utánozzuk. Valamint aztán még tanuljunk e népfajtól

4) *Gyermekeket taníttatni.* E tárgyra nézve a Talmud így szól: „Valahol tizenkét zsidó család együtt lakik, ott már állittassék zsinagoga“ (következőleg tanoda is). Tudományt, tanulságot és ügyességet a zsidó nyilván jobban becsül, mint a magyar. Bármily hó imadója az arany borjúnak, de gyermekeinek szellemi kincseket szerezni ő még hobbban sovárog, és erre sokat is költ; — zsidó gyermekeknek sokkal több is levén tanulandójok, mint a mieinknek. Minden családtya maga kezdi oktatni gyermekeit a háználkésőnkorán ama mózesi parancs szerint: 5. Mós. VI. 6. 7. Utóbb elküldik a gyermekeket iskolába, sokszor messzire, a hol t. i. zsidó-iskola találatik; nem sajnálnván e czéla semmi áldozatot. Tanulnak pedig a zsidó-gyermekek folyvást és szünet nélkül télen-nyáron. Az is szép dolog a zsidóktól, hogy gyermekeiket korán már szoktatják beszélni a magyar nemzeti nyelven kiválólag. Körömben valahol zsidógyermekkel utcán találkozom, őket maguk között is többnyire magyarul hallok csevegni kellemesen. Tanodába felvezetéskor a mesternek meghagyják, hogy a gyermekekkel gorombául ne bánják. Jaj lenne az embernek, ki aztán mégis edrága arany-magvakat bántalmazni merészne. Mert annak tüstént kimérnék az utat, hogy szegődjék el a kereszttyénekhez, kiknek iskoláikban a tanító, a szüléktől fölhivatva, üzi mütételeit teljes szabadsággal. Azonban mi a zsidókat gyermekeik taníttatása ügyében leginkább dicséri, az: hogy ők mind ezt a buzgóságot önként fejtik ki magukból, ez iránt csász. kir. parancsokat, vagy a magas kormánytól sürgetve kifolyó bírósági rendeleteket nem is várván; — míg sok helyen minket, kik a tanulságot és miveltséget nem becsüljük méltóképen, gyermekeink iskoláztatására kényszerítő eszközökkel kell hajtani; és azok mellett is találatnak szülék, kik gyermekeiket minden taníttatás nélkül felnőni hagyják. S ezek ám aztán a kereszttyének! — Mivel pedig most farsang van, azért végre még tanuljunk a zsidóktól:

5) *Nősülni is.* A Talmudban van egy példabeszéd, melly a helyett, hogy rendelné: „Végy nőt magadhoz hasonlólt,“ — imigy tanit: „Ha keress barátot, lépj egy fokkal fölebb; ha keress feleséget, lépj egy fokkal alább.“ — Melly szabály megjárja olly házassuló ifjunál, ki tisztán ész szerint nősül. De divatos korunkban, midőn előbb a birtokok és javak nősülnek, és csak azután ráadásul maguk az egyének, e szabály zsidóktól (kik azt maguk sem követik)

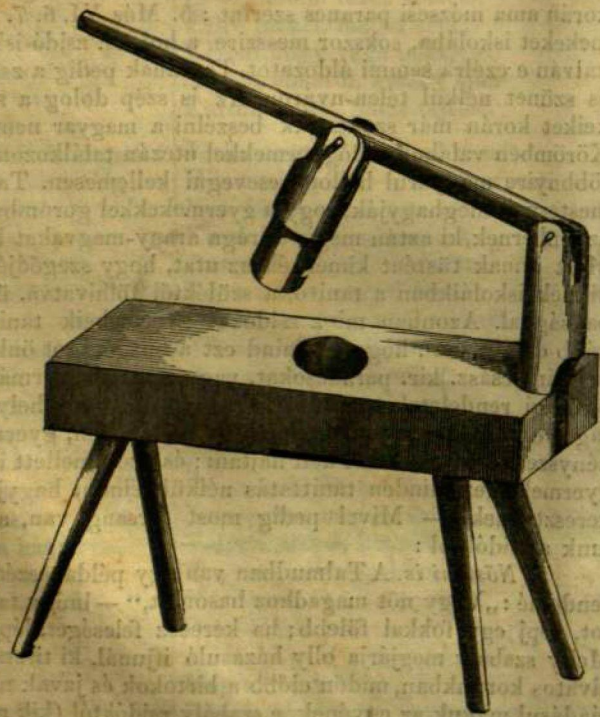
el nem fogadható. Ellenben el kell fogadnunk tőlük azt az ő eljárásukat, melly szerint mind a két új házasság birtok, örökség és hozományra nézve teljes nyíltsággal bánik egymással; az összehitezés előtt szerződésileg meghatározván, mit köt le férj a mátkának, ez viszont, mit viend butorképen, mit a kötényben; aztán, mit adnak szülék az új gazdáknak évenkénti segélypénzt, míg élnek (a szülék t. i.), nem titkolván el a jószágon fekvő terheket és adósságokat. A valahai örökség azonban maradjon: *Ne bántsát virág.* — Melly eljárással házások között számtalan pörpatvar meggátoltatik. A magyar, kivált a nemes ember, ehhez épen nem akar illeszkedni, azt tartván, hogy az gorombaság és zsidós szokás. Pedig, uraim, hiába! már nagy ideje, hogy e szokást mi is fogadjuk el bátran bizvást, „Szegődött bér, osztott koncz!” — Félre tehát azzal a magyaros álszégyennel, és házasságszerzés ügyében nyilatkozunk kölcsönösen, minden zsenirozás nélkül. Ez bár zsidósan van, de okosan van. Tanuljunk a zsidóktól házasodni és házasítani, férjesülni és nőszülni.

Eddig a *zsidó-iskola*. Fogadják pedig magyarhoni zsidó atyámfiai, e merengést tölem irántuk viseltető figyelmem és becslésem zálogául, melylyel e tárgyban is az igazságnak ódolni, és a közjó emeléséhez egy morzsát hozhatni gondoltam, — őket egyszersmind e cikkemmel a hazai nagy közönség előtt megtisztelvén. Ezzel t. cz. keresztyén olvasóimnak üdvét; — magyar nyelvet szerető, és Vasárnapi Ujságot járató zsidó-olvasóimnak pedig: Schalom!

Kakastéjjel varjuvajjal sült kenyér.

Alig hogy négy éves voltam, kötő-iskolába küldtek szüléim, melly lakásunktól messze lévén, ebédre egy az iskola szomszédságában lakott nőtelen rokonunkhoz adtak, kinél az özvegy nőrokon vitte a háztartást. — Engem hát a legnagyobb örömmel fogadtak, és azt ugyan nem várták, hogy dél legyen, hanem jókor értem küldtek az iskolába és vitettek magukhoz. — Szerették bennem a gyermeket, de hogy én is örömet ugrottam az értem jövő cseléd elé, az is bizonyos. — Az én egész akkori kötni tanulásomból csak a túárusnak volt haszna — egy párt naponként eltörtem — míg egyszer kedves jó apám nagy öröömre aranytüket vett — rézből — azokat aztán eltörni nem birtam, hanem a kigyócsuszás minden alakjára görbültek kezeim közt. — Nem is ajánlom oly korán a kötéssel leültetni lánykáinkat; nyolcz éves korukig csak annyit kössenek varjanak, a mennyire babáiknak van szükségök.

No de én most kenyérsütésről akarok szólni. A mint meg érkeztem a jó nénihez, mindjárt szép fehér konyhakötényt kötött elém, a bácsi csak aztán csókolgatta össze kis gazdasszonyát — mint nevezni szokott — aztán a néni után futottam a konyhába. Abból én ugyan semmit sem tudok, a miket akkor ott készülni láttam — de akkor mindent tudtam — a jó lelkek azt hitték, hogy ha én a tűzhelyt fölérném, az ételeket el is tudnám készíteni. — Egyszer kérdezte a bácsi, tudnék-e már tojást főzni keményre? Oh igen, bögrébe tenném, vizet töltenék rá, tűzhöz állitanám és mig felforrna, addig a salátát megtisztitanám. — Volt öröm az én nagy tudományom felett. — Tíz év mulva fel is értem a tűzhelyt, de a jó bácsi már akkor nem volt. — Mikor az iskolába visszakisértettek, megrakták tarisznyámat ozsonnára valóval — a néni mindig *karéj*-kenyeret metszett, falatokra bemetélte és azt mondta: Ezt meg eddám kisleányom; mert ez kakastéjjel varjuvajjal sült kenyér. Jó is volt az igaz — mikor aztán a kenyér jóságát többé nem a varjuvajnak tulajdonítottam, megtanított az öreg néni, mint szokott ő olly jó ízű, még egy hét mulva is puha és nem morzsalétköz kenyeret sütni. Melly nem volt egyél, mint krumplis kenyér. Ennek sütés-módja következő: Egy szakasztókosár (zsompor) liszthez kell főzni szintén akkora kosár krumplit; a

költkovászszal épen úgy kell bánni, mint más kenyérnél; a megzu-zott krumplit minden vízhozzáadás nélkül, a szokott kenyértészta-nál merevebbre — keményebbre — kell gyúrni. — A mi liszt azután még marad, azt szépen összetakarítva, jó meleg sós vízzel össze-gyúrva, és már ekkor a költtészta-t is közé téve kell az egészet jól kidagasztani. — Az egész tehát ebből áll: jó költkovász, minél ke-vesebb víz, krumpli *melegen*. Hogy pedig a krumplizuzás finomul és minél gyorsabban történjék, az idemellékelt töröt, millyent én már évek óta használok — ajánlom. — És lesz kakastéjjel varju-vajjal sült kenyér kis és nagy gyerekeknek.

A krumplitörő, a mint a kép mutatja, áll egy négyszögre kifa-ragott, négylábos álló hasáb-fából, mellynek közepén egy lyuk van vésvé, ennek alsófelére apró lencseszem nagyságú lyukakkal ellátott bádoglep van erősen szegezve, mellyen a forrón berakott, megtisztított krumpli az alatta levő edénybe a dugasz segítségével átnyomatik. — né.

Velence.

Velence, ama hajdan hatalmas világváros, a lefolyt év utolsó hónapjában megújult fényben ragyogott, midőn a Császári Felségek hosszabb látogatásukkal szerencsétlítették. Velence a legsajátsze-rűbb város a világon s czélpontját képezi még mindig a föld min-den részéből évenként ide tóduló ezer meg ezer utazónak. A házak számára nézve (mi 15,000-nél többre megy) legnagyobb város az ausztriai birodalomban; lakosainak száma hajdanában 400,000 volt, most 100,000. A várost minden oldalról tenger környezi, a háztö-megek 136 nagyobb és kisebb szigeten állanak, mellyek között 134 csatorna vonul át, megannyi utczaul szolgálván; miből önként foly, hogy Velenczében a kocsik és lovak helyét sajkák (gondola) és sajkások (gondolieri) pótolják. Az egyes háztömegeket összekötő hidak számát 400-ra teszik. A hidak között legszebb s legnagyobb a nagy-csatornán keresztül vivő Rialto-híd, melly 1588—91-ben épült. Ez csupa márványdarabokból áll s 12,000 oszlopon nyugszik, hossza 158, szélessége 43 láb.

Minden ház faczölöpökön nyugszik, mellyeknek alapja szilárd köves agyagmárgából áll a lagunák fenekén. Az egyes házak közt 2000-nél több szűk utcácska vonul el; néhány nagyobb utcája csa-tornák kitöltése által támadt. S bár a szárazföld itt nagyon szűkre van szorítva, van mégis Velenczének mintegy 54 kisebb nagyobb piacza.

Azonban nevezetességét Velence nemcsak természeti fekvésé-ből eredő sajátságainak köszöni; hanem az itt felhalmozott művé-szeti remek sokasága által vonja magára még mindig a világ figyelmét. A Velenczébe érkezőt legelőször is a tömérdek építészeti remekművek lepik meg s első pillanatra belátja, miért nevezik e várost templomok és paloták városának. Mindenki legelőször is a világhírű *Szent-Márk-tért* keresi fel, hol a legnagyobb és legdíszesebb épüle-tet láthatja egy csoportban. Ezek közt leginkább magára ragadja a figyelmet Szent-Márk pompás temploma. E templom belsejébe öt bejárás vezet, öt roppant kapu, ércből készült 10 szárnyajtóval. Minden bejárás fölött roppant boltívek emelkednek, mellyek mo-zaik- és szoborművekkel gazdagon díszített 201 oszlopon nyugosz-nak. A főkapu feletti boltíven van ama híres szobrászati remekmű, Lysippos (nagy Sándor kortársának) négy lova, mellyeket a győztes velenceiek a keleti birodalom pusztulása után 1205-ben Konstan-tinápolyból hoztak Velenczébe, honnan 1797-ben a francziák Pá-risba vitték, mig Napoleon bukása után 1815-ben ismét Velenczébe kerültek. A tér északi részén, balra a Márk-templomtól állnak a 15 század végén épült régi procuratiák, Sz. Márk hajdani 6 procura-torának lakai. Ennek keleti oldalán van az 1496-ban épült órato-rony; mellynek mutatólapja alatt a sz. Szűz egy aranyozott képe látszik s egy külön gépezet arra szolgál, hogy ünnepélyes alkalmakkor a három keleti bölcse óriási alakjai is megjelenjenek.

Ennél nagyobb vonzerővel bír az idegenre Szent-Márk ha-rangtornya, mellyet 902-ben kezdenek építeni és csak 240 év mulva végeztek be. Hol a templom két tornya végződik, onnan még egy 63 lábnyi magas, pyramis alaku torony emelkedik, mellynek csucsá egy aranyozott angyallal végződik. Ezt nevezik harang-toronynak. Azt mondják, hogy talán az egész világon nincs pont, honnan olly szép kilátás nyílnék, mint innen. A néző maga alatt látja a nagy laguna-várost egész kiterjedésében s pillanatának csak a tenger s az Álpesek messze sötétlő vonalai vetnek határt. — E torony aljában van az u. n. *loggetta*, melly 1500-ban épült. Ez épü-

Velence.

(Ferencz József császár és Erzsébet császárné Ő Felsegeik megérkezése 1856-dik november 25-kén.)

let tetejéről örködtek hajdan a procurátorok Velence biztossága fölött, valahányszor a nagy-tanács ülést tartott. Ez épületet is gyönyörű szoborművek díszítik. Még meg kell itt említenünk, hogy a Márktér előtt, 1505-ben öntött érczalapokból, három óriási árbocz emelkedik, melyeken hajdanában a Velenczéhez tartozott három sziget: Cyprus, Kandia és Morea szinei ragyogtak, most Ausztria császári zászlói lobognak.

A Márktér egyéb épületeit mellőzve, megemlítjük annak egyik fő díszét, a *doge-palotát*. Ez 215 lábnyi hosszú, arab és goth építészeti stíl vegyülete, hajdan a hatalmas dogék (*dodse*, a velencei köztársaság főnökeinek címneve) laktak benne, most nagybecsű műemlékek, képek, régiségek számos gyűjteményeit s a nagy Márk-könyvtárt foglalja magában. A trónteremet a leghíresebb olasz festészek, mint Tizián, Veronese Pál, Tintoretto s mások pompás festményei s az öntött padlatot féldrágakövek ékesítik. Egy nagy teremben függenek a 114 doge arczképei. A palota udvarában áll Othellónak, a híres szerencsen vezérnek teljes díszben előállított szobra s az óriás-lépcső, melynek legtetijén szokták a doge-kat koronázni. A doge-palotát még 809-ben kezdték építeni, azóta ötször rombolták szét, de mindannyiszor szebben építették újra. E palota első emeletéből egy fedett ut, a sohajhid (*ponte dei sospiri*) visz az átellenben levő állambörtönökbe, az u. n. ólomkamarákba.

Nem szólhatunk itt e szűk téren Velence többi nagyszerű

műremekeiről, templomairól, magán palotáiról, melyeknek leírása egész kötetet venne igénybe. Csupán annyit említenünk még meg, hogy a Márktéren kívül különösen Velence legnagyobb viz-utczája, a nagy csatorna (*canale grande*) tűnik ki a partján álló pompás épületekkel. A legnagyobb építményi nevezetességek közé tartozik még az arsenál (hajó- és fegyvergyár) a város délkeleti részén. Ez egészen külön város a városban. Kapuzata felett két collossalis márvány oroslán áll, melyek hajdan az athéni kikötőt ékesítették, de 1687-ben ide hozattak. Az épület belseje 2 olasz mfd. ke-rülettel bír s magában foglal minden műtelepet, gépet és egyéb készletet, mely a hajógyártáshoz szükséges. A mintateremben mindenféle nagy és kis hajónak mintái láthatók. Itt mutatták a Bucintorót is, azaz: azon gazdagon kiállított hajót, mellyen hajdan a velencei doge, a tenger feletti uralmának jelvényeül, egy gyűrűnek vízbe dobása által az Ádriai tengert szokta magának eljegyezni. Most csak romjai láthatók már e hajónak.

A mai számunkban közölt kép Velenczének egy részét ábrázolja, azon emlékezetes napon, mellyen Császár és Császárné a Fel-ségeik e város falai közé érkeztek. A ragyogó fényről, pompáról, mellyet a város ez ünnepélyes alkalomkor kifejtett, a zajos lelkesedérről, mellyel a velencei nép a fels. ualkodó párt fogadta, bőven irtak lapjaink s szabadjon erre nézve olvasóink emlékezetét s figyelmét azon közleményekre felhívunk, mellyeket a „*Politikai Ujdonságok*“ illető számaiban közzé tettünk.

T A R H Á Z.

Újabb adatok Petőfi Sándor gyermekkoráról.

Ismét új fölvilágosítást nyertünk e tárgyban, mellyet nem ok nélkül hoztunk színyegre. Kedvelt költőnk életrajzának írója azon közlemények után, mellyeket lapunk hozott, maholnap egészen tisztán fogja láthatni Petőfi élete legelső szakának legalább főbb vonásait, mikről eddig semmit sem tudtunk. Azóta más lapok is hoztak e tárgyban közléseket, mellyek azonban több világosságot nyújtani nem valának képesek. Igaznak s más részt valószínűnek csupán az fogadható el, a mit eddig a Vasárnapi Ujság közölt. S most azon helyzetben vagyunk, hogy a lapunkban közölt adatok némelyikét is megigazithassuk. E napokban vettük Petőfi Sándor testvérenek *Istvánnak* (Brünnben jan. 23-án kelt) levelét, mellyben tárgyunkra vonatkozólag többi között ezt írja:

„T. szerkesztő ur! Lapjának már két számában tusakodnak bátyám születési helye fölött. Sárkány János urnak tökéletes igaza van, minthogy a keresztelési anyakönyv nem hibázhatik. Sándor Kis-Kőrösön született 1822-ik év december 31-én, pontban éjféle 12 órakor *). Hosszu életök folytatában szüleim soha kedvesebb új évet nem értek, mint az 1823-ikét. Ötévi házasságuk után végre az ég egy fiuval áldotta meg őket. Ezt szüleimtől nem egyszer hallottam, s midőn felnőttem, számtalanszor olvastam a „Nagy Biblia“ mellék-lapján atyám jegyzetét: „Sándor fiam született“ stb., hol harmadfél év múlva saját nevem is ragyogott. — Bátyám egészen hat éves koráig Félegyházán volt szüleimnél s ekkor Kecskemétre adták Hábel József urhoz, ki atyám akkori félegyházi s kecskeméti székeinek haszonbérő társa volt. Két évig járt Kecskeméten az evang. alsóbb iskolába, s midőn innen visszajött, szüleim Félegyházáról már Szabadszállásra költöztek, s innen nem sokára Szent-Lőrinczre (Tolnamegyébe) vitték iskolába, hol legalább is egy évet töltött. Visszatérével Pestre vitték, hol három évig, azután Aszódra, hol szinte három évig járt iskolába. 1838-ban Selmecze-re vitték a rhetorikába, hol azonban fél év múlva bucsút vett a kapufélfőtől. A mi azután történt vele, nem tartozik a dologhoz, mellyről szó van, tehát elhallgatom.

Az elősoroltakból látni fogja ön, hogy bátyám gyermekora legkevésbé illeti Szabadszállást, hova ő, ugyszólván, csak látogatásra jött az iskolai szünnapokban, s iskolába nem járt soha. Csodálom, hogy tanulóársai akadnak Szabadszálláson. Itt tévedés van a dologban. Az illetők épen nem tisztán emlékeznek, ha — mint Vörösmarty László ur írta — „a jó módban növelt, lion gatyás, halvány és vékony, de eleven fiut, ki élénk kedvvel nyargalta össze velők az iskola tágas udvarát és a ki apjának szilaj lovait megnyargalta stb.“ *bátyámnak* tartják. Ez mind csekély személyemről van mondva, nem bátyám-ról. Azonban megbocsátható, hogy sokan inkább a költőt akarják játszó gyermekpajtásoknak vallani, mint annak öcsését, kinek minden érdeme bátyja nevének viselésében áll. — Sándor némileg más alakban is tűnik fel Vörösmarty L. ur tolla után, mint a minő valóban volt gyermekkorában. De ezen csodálkozni épen nem lehet, minthogy V. ur az adatokat elbeszélések után állította össze s ezek nem mindenkor hívek. Sándor igen csendes, szelid, magányt kereső gyermek volt; számtalanszor megpírogatták szüleim, ha rokonaink hoz-zánk jöttek, mert társaságunkat mindig kikerülte, bezárta magát a szobába s könyvei közt lelte mulatságát. A lovaglásnak pedig épen nem volt barátja: ha ráült is apám kedves lovára (a híres „Lengyel“re, mellyre talán még fognak

emlékezni Szabadszálláson, mert azt a lovak királyának nevezték), melly bá-rányszelidséggel birt, azt mindig a kocsisnak kellett tartani. Később ugyan bátrabb lett, de azért lovas gyerek nem vált belőle. 1849-ben Budán láttam őt utolszor lovagolni; még emlékszem a megjegyzésre a mit tettem: „Látom, Sándor, megülöd a lovat, de lehető rosszul.“ Ha elpörlöm bátyámtól a lovag-lási ügyességet, ezt csak azért teszem, hogy dicsősége koronájában hamis kő ne legyen — ha különben ez is a korona egyik ékszerét tenné. — Még ke-vésbé szólottam Vörösmarty L. ur és Szabadszállás ellen, csak az igazság ér-dekében emeltem szót, mit önök nyomoznak. Szabadszállás nekem mindig kedves és felejthetetlen marad, mert — szülőföldem. Egyetlen ohajtásom: hogy ott, hol a fényes nap először lövelte rám sugarait, lássam azokat utól-jára is ragyogni.

Petőfi István. *)

Kuruzslások a vidéken.

Tokaj, dec. 29. 1856.

Az avatatlanok és vénasszonyok, vidékünkön igen elterjedt kuruzsolási szokásainak nagyszerű és szomorú példáit nyújtja jelenben Szabolcsmegye K—ló helysége, hol a nép kifejezése szerint bizonyos *súly nyavalya* ellen czi-nóber s egyéb illyenmű ártalmas mérges szerek használatnak fel a tudatlanoktól. **) E napokban egy levelkét kaptam a fent nevezett helység egyik lelkészétől, ki csaknem kétségbe esetten tudatja velem az alóli eseményeket, panaszkodva, hogy daczára papi és felebaráti kötelességekből eredő buzgó felvilágosító igyekezetének, a nép saját kárára, továbbra is hajthatatlan marad, és ezen makacs tudatlanság rovására történt legközelebb is, hogy a nevezett helységben több nagyszerű szerencsétlen eset között egy fiatal nő és egy fiatal férfi a czi-nóberfűstölés alatt a legborzasztóbb kinok között — orrán száján vértajtékat turva — mult ki. A többi mai napig sinyli tudatlansága következményeit, kinek fogai meglódulva megfeketedtek, kinek inye, miri-gyei meggyuladtak, s több más káros következményei lettek a kontár orvoslás-nak és a büntetést érdemlő kuruzsolók vakmerőségének.

Az ausztriai büntető törvénykönyv világos büntetés terhe alatt tiltja az avatatlanoknak az orvoslást, sőt az avatott orvosok hibái is, történjenek bár vigyázatlanságból vagy tudatlanságból, keményen megrovatnak s megbün-tettetnek. De daczára ezen s más üdvös törvényes rendeleteknek, fájdalom, naponkint mutatkoznak események, hol illyen tudatlan egyének csupán haszoulesésből, nem irtóznak felebarátaik kárára működni, s akadnak gyógy-szereszek s kereskedők, kik a legnagyobb tilalom ellenére ezen mérges szereket a nép kezébe szolgáltatják.

Vajha a nép ezen sok szerencsétlenségen okulva, valahára a magas kor-mány üdvös rendeleteit figyelembe venné, az orvost, mint a papot elkerül-hetetlen szükségesnek tartaná, orvosi rendeléstől nem idegenkednék, mint azt

*) Köszönet önknek is e becses közléseért, mellyel a vita alatti kérdés, úgy hiszszük, megoldottnak tekinthető. Nem is kísérjük egyéb észrevétellel, csupán annyit vagyunk kény-telenek mi is az „igazság érdekében“ megjegyezni, — ámbár különben nem nagy súlyt fektetünk rá — hogy Sándor, mint ön mondja — későbbben csakugyan bátrabb lett s névszerint 1846-ban nem volt az a „szilaj paripa, mellyet meg ne ült volna, a miben olykor különös kedvét is találta. Illy mulatságainak magunk is voltunk tanui. Szerk.

**) Orvosi tapasztalatim szerint a népnél a bujakór igen el van terjedve; anyák, apák, sőt csecsemők is szenvednek benne, s ezt tartja a nép súly nek. A czi-nóberen kívül haszná-lják még ezen szereket: kékkő, kutyatej, sárfümag, földi bodza gyökér. (Sulphas cupri. Euphorbium, Semen Ricini, Radix Ebuli.) Sz. J.

*) Tehát teljes jogában volt Petőfi, midőn azt szerette állítani, hogy az év első nap-ján született, s könnyen felfogható lesz az anyakönyvi adat is, melly szerint e gyermek már jan. 1-én meg is kereszteltetett. Szerk.

több szabolcsmegyei helységben tapasztalhatni! Vajha a nép értelmesei, példák által a jó utra vezérelnék az eltévedteket!

Az orvos megválasztásában nem az eszem iszom-féle s több illy külső népszerűségű tulajdonokat, mi fájdalom, nem ritkán tapasztalható, vennék tekintetbe, hanem kellő okmányok mellett az értelmiséget, felebaráti szeretettel párosult igyekezetet, s a komoly, meggondolt eljárást; vajha a tudomány iránti hű szeretetben élő tudós keresztény férfiakat választanák orvosul, mert az orvos hivatása, hogy jó polgár, keresztény, s jó barátja és testvére legyen a népnek, mellyet szenvedéseiben ápolni és vigasztalni köteles.

Vajha egyszermind az avatatlanok és kuruzslók iránt a hatóságok szigorú rendszabályokat használnának az üdvös törvények értelmében. Mert a kártétel embertársaink életében és egészségében, akár akarattal, akár vigyázatlanságból, akár tudatlanságból eredő legyen is, mindenesetre gyilkosság bűnével bélyegzendő, ezt pedig minden áron megakadályozni kötelességünk.

Széky József, orvos.

Kakas Márton a műtárlatban.

„Édes öcsém Kakas Márton, nem addig van az, hogy te itt ingyen egyed a kenyeret; hanem eredj, láss valami dolog után; szaladj, nézd meg a műtárlatot, mi van benne? értesz te a picturákhoz is annyit, a mennyit a színészethez; no hát lódulj. Délután itt legyen a referáda.“

Tudnillik, hogy a szerkesztő mondá ezeket a szép szavakat nekem, a mikből maig sem tudom, hogy meg akart-e velök dicsérni, vagy „caux quontraires!“ — mint valaki szokta mondani.

Tehát elmentem a műtárlatba. Már a belépésnél mindjárt nem tetszett az, hogy elvették a pálczámat; ez olyasmit jelent, hogy itt tilalmas a verekedés.

Odabenn egy derék attilás férfi megmutatta, hogy merre van a dolognak az eleje: a bámulás azután az én dolgom volt.

A legelső szobában van felakasztva egy Barabás festménye utáni körrajz; mellyet könnyvélkül is könnyű kitalálni, hogy az a menyasszony haza érkezése a napához. A képen minden alak örül és örvend, minden alak a maga saját módja szerint, kurjogatnak a vőfélek, örömben sír a napa, reszkető kezét nyújtja az öreg gazda ifju menyé elé, kit boldog fia mutat be szüleinek. Az egész kép leheli a boldogságot: még a primós cigánynak is jó kedve van, a mint megdöfi könyökkel a czimbalmost: „húzd már dáde.“ A műegylet bizony jól tette, hogy illy szép eredeti képet választott részvényesei közt kiosztandó műlapjául; már erre magam is felcsapok részvényesnek.

Valamivel odább egy tót muzsikus pengeti a hegedűjét. Ez a kép olyan eleven, hogy mikor azt mondtam neki: „czokcses Gyuro?“ azt felelte rá, hogy: „dobre zdravi pan velkomozsnye.“

Kissé odább láttam a kenyérmezői esatát. Ej de kedvemre ütök ott a törököt agyba főbe. Ez már aztán kép; nem olyan mint az a másik, a hó csak a magyar hull rakásra. Beesülöm érte a festőt, hogy a derék Batori Istvánt olyan nagyra festette, hogy a többiek mellette mind koczagereknek látszanak, mert az bizony nagy ember is volt. Ezt a kitüntetést megérdemlette a derék hazafi a halás utókortul.

Sajnálom, hogy arról a hugomasszonyról nem mondhatok hasonlót, a ki nagyon is reggeli pongyolában azt mondja magáról, hogy ő alszik. Egy az, hogy olyan positurában csak az elefántok tudnak aludni: a falnak támaszkodva; más meg az, hogy mi szükség nekünk azon tisztességes asszony személynék a hátát látnunk? A művész bizonyosan nem kapott szép ábrázatu mintaalakot s gondolta magában: üsse kő, lefestem megfordított frontban: elég lesz érte 1600forint. *Látatlanban* ez egy kicsit sok lesz! „Szembe rózsám, ha szeretsz; ha sokat kérsz, elmehetsz!“

Nevezetesnek találtam azután azt a képet, mellyiknek az a czime, hogy *Zellertó*. Zellert láttam is eleget, megengedem, hogy a mi zöld, az mind zellerlevél rajta, de tavat nem tudtam rajta sehol felfedezni, ha ugyan áll az, hogy másutt is azt híják tónak a miben víz van.

Csinos kép a magyar szánkázás; de téved a jellemzésben az idegen festő, a midőn az agarat a szánka mellett hagyja futni. Benn szokott ülni az agár a nagyságos ur mellett; nem jár az olyankor gyalog.

A visszatérő halászsok festvényében remekes vannak szinezve a tenger hullámok: szinte elmegey az embernek a kedve az utazástól, ha sokáig nézi.

A téli est erdőben, stuttgardi kép. Nevezetes természettudományi tünény rajta az, hogy a nap mikor lemegy, füstölög.

Gyönyörű kép azonban a parasztháborúi jelenet: a németországi porlázadás hősei elfoglaltak egy urí várat és apácza zárdát; vezérük egy csontos, veresszakállu, kegyetlen alak, ott ül dölyfösen az elfoglalt épület kapuja előtt, rongyos köntösére egy oltárterítőt akasztva, előtte az elfogott nemes delnő könyörög családjáért, kire gúnysan tekint a győztes vezér térdére könyöklő parasztleány: az alakok különfélesége, jellemző indulat kifejezéseik a legkisebb részletekig, tökéletes kivitelük, a művész gazdag képzőerejéről tesznek tanúságot: abból pedig, hogy milly helyesen van mind ez egy összeható egészszé alakítva; a sötét előtér árnyékában fekvő két apácza (egyik halott), nyugodt alakjaitól a közepén megvilágított kitűnő jelenetig, arról többet kelene beszélni művészeinknek, mint a mennyit én tudok.

Egy szerűt is láttam azután s vágyódom legközelebb majd egy cséplőgépet is látni lefestve, a mik mind igen érdekes tárgyak.

Hanem a mézes heteket köszönöm alássan. Két olyan unalmas teremtes, hogy ha rájuk gondolok, az ásitás fog elő. Ugyan miért festették le őket? már akkor még is inkább nézem azt a magyar menyecskét ott mellette, a ki ugyan kancsalit egy kicsit, s az egyik képe közepére valaki odalött egy cseresznye maggal; hanem hiszen ez azért mind igen természetes lehet.

Jó két festvény még a vasárnapi iskolai jelenet s a három királyt játszó fiúk felszerelése, mindegyik műértelemmel van festve.

Látható még ott négy leány egy képre festve, a mi semmitsem jelent mást. A művész szavukon fogta a költőket s festett arany hajat, korom hajat, nefejejs szemeket, klárisajkat és porcellán keblet. A képek gyönyörűek lehetnek, de épen annyi hatást gyakorolnak a nézőre, mint a négy dáma a tarokkkártyából: makk, tők, zöld, veres: az ember jobb szeretne helyettük négy tarokkot, akármillyen rosztat.

Végre szólok a mohácsi csataképről. A nagy kép maga elfoglal egy egész teremtet s festőjének Than Móricznak fényes tehetségéről tanúskodik. A kép részleteiről elég bő alkalmunk lesz akkor beszélni, midőn ennek rajzát lapjaink hozandják: addig is annyit kell mondanunk róla, hogy a mi majd az egyszínű rajzban elvész, a *színezet* kitűnő szépsége mindenki figyelmét megragadja s a nyert elismerés az ifju szerzőnek nagy buzditására szolgálhat.

Mulatságos azonban, hogy e kép nyomtatott leírásában egy helyütt ez áll: „a futó királyt Trepka és Zedlicz csehlovagok *tóra* viszik.“ Sajtóhibából e helyett „*tova* viszik“ és ez a német szövegben hűségesen le van fordítva: „... rühren den König zum Moraste.“ Azt ugyan ők nem akarták cselekedni.

Jövő hónapban újra kezdjük a képmutatást (ugy hiszem. ez elég jó szó a Bilderausstellungra).

Kakas Márton.

M i u j s á g ?

* * *A pesti jogász-dalidó*. Mult szerdán ment végbe a pesti jogászok által rendezett táncz-vigalmi ünnepély. Nem ok nélkül mondjuk, hogy ünnepély, mert ez volt *Attilának nevenapja*, a mi olly régóta ki volt törölve nap-tárunkból. A jelenvolt férfiak alig észrevehető kivétellel mind „attilá“-ban jelentek meg a dalidón; ezért volt ez Attilának neve napja. Fogadásunk tartja ugyan, hogy divatról nem beszélünk, de már most az egyszer bocsásson meg nekünk ez a fogadás, mert ez még is ollyan divat, a miről beszélni fogunk. Az általánosan viselt dolmányok többnyire kőgombokra vannak, szűk ujjal régi szokás szerint s lehajtott bársony gallérral: hozzájuk *fekete mellény*, szinte kőgombokra s *fekete nyakkendő*, lehajtott inggallérral. Egy pár bársony és virágos atlasz diszöltönyt is láttunk férfiakon, arany gombokkal és övekkel s aranyrojtos nyakkendőkkel. A hölgyek kivétel nélkül *magyar váll-fűzőkben* jelentek meg, kebleiken gyöngysinorzattal, a színes ruhaderekak arany, ezüst csipkézettel, vagy hattyuprémmel diszítve. Hajadonok fején *gyöngyös pártá*, vagy virágokból font pártaidomú koszorú, a delnökén ősi divatú *konty*, *aranycsipkés magyar főkötő*. — Ha egykor Sándor czár azt mondta egy magyar hölgyekből álló társaságra, hogy az ollyan, mintha csupa fejedelmnök volnának benne jelen; e dalidó vendégeregélye már nem mondhatott volna kevesebbet; mint hogy az egy ország, melly tele van tündérekkel.

* *A légszeszvilágítás* három esti szünetelése közben a nemzeti színházban egy kissé zavaros estét okozott a „Kunok“ előadásakor — mult kedden. Még az előadás kezdete előtt egyszerre csak elsötétült az a gyönyörű szép esilár, melly a néző közönség feje fölött lóg, mintha valami láthatatlan szájhős egy lehintésével elfűta volna minden lángját, úgy hogy le kelle ereszteni, s a zártszékes közönség kalapjai, főkötői és fejékei nagy közelségében gyertyás ember által újra meggyújtani. Előadás közben ismét sötétség lón, de már ekkor a színpadon a királyi termet érte a csapás, a minek azon előrelátó okos dolog lett a következtése, hogy a legközelebbi jelenetkor ott lógott a menyezetről három gyertyás esilár 24 égő gyertyával, mellyeket azon elővigyázatból rendeltek oda, hogy ha a légszesz egészen megtagadná szolgálatát, ne maradjon a közönség egy pillanat alatt farkasveremi sötétben. — Amde egy szerelmes párnak a kertben kell éjjel találkozni, s vajmi mulatságos volt látni, hogy lóg az a három esilár az előbbi szobamennyezetek helyett ajmenyekből lefelé, mint panaszlá gyönyörű énekben Hollósi L-né Jekelfalusinak szíve fájdalmát a kerti sötét lombok között, s mint lesett a bokrok közül Füredi és Benza az áruló szerelmes párra sötétben 24 égő gyertya világnál. — Hanem ez a kis komikum nemhogy megszólást érdemelne, sőt inkább elismerés illetl azokat, a kik a köz-illum érdekében olly gyorsan intézkedtek, amint hirtelenében lehetett.

* *Tomori Anasztás* ur a magyar tudós-társaságnak ujévi ajándékul 400 pftot küldött, olly czéllal, hogy ez összeg a magyar-török történelmi források kutatására fordíttassék.

* *Gr. Pálffy János* egyszer mindenkorra 4000 pftot ajánlott meg írásban a magyar tudós-társaságnak azon 400 pft. helyett, mellyet boldogult édes atyja évenként szokott adományozni.

* *A vácsi fegyenczhásról* azt írják, hogy ott az *oktatás* a foglyokra örvendetes sikerrel hat.

* *A bécsi magyarok* ollyan társas bált fognak tartani f. évi febr. 28-án, mellynek tiszta jövedelme az *erdélyi múzeumnak* van szánva. Ugy ismerjük bécsi hazánkfiainak nemzeties lelkületét, miszerint előre is örülünk annak a nemesen vidám mulatságnak s az általa jövedelmezett szép összegnek, mellyek mindegyike a birodalmi fővárosban is, itthon is csak elismerést, tisztességet hozhat a rendezők és részvevők izlésére, nemes buzgalmára.

— *Hogy fogadóink* épen olly *kényelmellenek*, mint *drágák*, régi panasz. Tudja ezt minden ember, kit hazánk vidéki helyein utazni kényszerít a sors. Azt is érzi mindenki, hogy ez minő akadály mindíg az élénkebb közlekedési szellem keletkezésének. Ideje, hogy valahára itt is jobbra változzanak a dolgok, hogy olly tudósítások a ritkaságok közé tartozzanak ezentul, mint a minő a következő, mellyet egy vidéki nagyobb városban lakó kereskedőtől kaptunk. — „Január 18-án — ugymond érdemes tudósítónk — Bajáról fölfelé utaztam több érdemes urral két gyorskocsin (melly valaha az volt), és megszállottunk a Cs—i vendéglőben, hol estére *tizen* megettünk egy-egy

tányér gulyáshust, más egyéb nem lévén kapható. Mivel csak egy szobát lehetett fűteni, mind a tizen egy szobába tódultunk, hol volt ugyan két fa-ágy, hanem nem valami ruganyos vagy lószőrrel, vagy léggel töltött derekalyakkal ellátva; hanem csak olyan buzaszalmával megtömött ugynevezett szalmazsákkal. Ezen ágyakat két bajai ur foglalta el; e szerint nekünk nem maradt más hátra, mint földszint maradni. Behozattunk tehát két nyaláb szalmát, de, hogy el ne felejtsem, ott is hevert egy olly szalmazsák, melyre hárman keresztül reá feküdtünk láblóggatva, öt személy pedig belebújt a szalmába és takarózott mindegyik azzal, a mie volt. — Szerencsére ránk virradt a reggel, kiki reggelizett egy akkora pohár kávé (minden más nélkül), mintha a pesti kávé-poharak három személyre volnának szabva. Ezután jött a fizetés ideje. Egy tányér gulyáshús *husz* kr. pengő, de ne tessék *tálat* gondolni, és az a tudja Isten, miből készített egy harmadrész adag kávé, minden nélkül, *tíz* kr. pengő. Azon két ur, ki az ágyban, azaz az emeletben feküdt, fizetett egyenkint 36 kr., mi nyolezan mindegyik 24 krt. peng. E szerint *egy szobáért*, mellynek nagysága 2 □ ölet tesz, *fizettünk 4 ft. 24 pkr.* egyetlen egy éjszakáért. Ennyit nem kértek volna tőlünk sem Londonban, sem Párisban!

x* *Devecseren* a járás-kóroda javára jan. 19-én sorsjátékkal összekötött tánczvigalom volt, mellyet a vidéki és helybeli nők kétszeresen tettek érdekessé, t. i. a tánczvigalmat kedves megjelenésökkel, a sorsjátékot pedig több rendbeli nagyobb értékű kézműveikkel vagy ajándékaikkal. A szent czélu maradandó haszon mintegy 400 pft., a mulékony, de kedves emlékü pedig az, hogy kivilágos kiviradtig szive kedve szerint mulatott az összesereglett szép vendégsereg. — Tudósítónk forró hála-szavakkal említi, hogy az érintett kóroda nagy részben a volt földesuraság nagylelkűségének fogja lételetét köszönhetni, a melly kinyilatkoztatá, hogy a szükséges telket és kertet szabadon választhatja birtokán a község előljárósága.

Vidéki hírek.

Mármaros-Sziget, jan. 4. Mi is készülünk a nagy farsangnak. Lesznek báljaink; majd látunk francia tánczot, keringőt, polkát s meg egy kis csárdást is, ha ugyan *Lukács bácsinak* kedve kerekedik jó hajnalra láb alá huzni azt, amugy ugrósan. Egy jó czélu bálunk már is volt a mult év végén kisdudóvodánk részére, mellyben a sorsjegyek szép kelendőségnek örvendtek. Színészeink ma játszá a legutolsót. October közepétől vannak nálunk, meglehetősen sikerrel mulattaták közönségünket, mire igen sokat tett a jeles *Szathmári L-né* játéka. Halljuk, hogy e jeles színésznő megválk e társaságtól s Kolozsvárra veszi útját. De hát ön *Fejér* ur, kivel pótolja ki e helyet? Időjárásunk lágyas. Folyamaink tiszták a jégtől. Havasaink fejez köntösben állnak. Vadaink nyugosznak az erdők rejtekében. Barmainkat nem bántja veszelő. Embereink természetesen halállal szállnak a sírba. Piacunk ocsóbb mint ez előtt volt: a tiszta buza 18—20 v. ft., kétszeres 15—17 v. ft., tengeri 8—10 v. ft., zab 4—5 v. ft., burgonya 5—6 v. ft., köles-kása 22—26 v. ft. (értetvén egy köből azaz: négy véka). — A „Vasárnapi Ujság,” s más lapok előfizetői szépen megszapordtak nálunk, mi annak a jele, hogy mi itt a magyarok Helvéciájában olvasni is szeretünk. Olly egyének is fizetnek magyar hírlapokra, kik nem birják e nyelvet teljesen. Több ujsággal ez uttal nem szolgálhatok; de időnkint — majd találkozzunk.

Kerti.

Debreczen, január 7-én. (*Casino. Magyar női viselet. Apró hírek.*) Casinónk alapszabályai felsőbb helyen megerősítettvén. Január 4-én tartotta meg tisztújítását, Simonffy Sámuel ügyvéd titkos szavazat útján újra elnökké lón választva, másodikká Reviczky Emil; s hogy ez elnökség casinónk előmenetelére minden lehető elkövetett, legszebb igazolása: hogy másokra egyetlen szavazat sem adatott, a többi tisztviselők is mind megmaradtak. A casino három bált adand, s hirlik, hogy a program kirekeszti a crinolinszoknyákat, s kifejezندی az ohajtást, hogy különösen a tánczos nők a megszokott tulságos pipere nélkül, egyszerű, s az apák, anyák és férjek zsebeit kimélő öltözékben láttatnak legszivesebben. Helyesen, nem a bársony- s selyem-szővet, de inkább a tiszta egyszerűség s csinoság teszi bájlóvá a nőt, s mi szebb, mintha a leány karsu termetéhez egyszerű fehér, rózsá, vagy más színű sokba nem kerülő ruha-simul; természetesen még kecsesebbé válik, ha a derekat egy kis zsinóros magyar váll szorítja, s a dús hajazatról a párta csinos szalagjai folytak alá; — olvassátok el hölgyeim a „Nemzeti Képes Naptárból” P. Szathmáry Károly értekezését s fölhívását, nézzétek meg az ott rajzolt egyszerű magyar öltözéket, melly után, ha nem tudnátok a rég elfelejtett magyaros ruha szabását utánozni, kérjük meg egyesülten a most szépen megsokasult divatlapok kezelőit, legyenek szivesek lapjaikhoz minél gyakrabban magyaros női ruhák mintáit is mellékelni; — ohajtandó volna, ha e magyaros női viselet a középosztályban is követőkre találna, mert olly szépen áll a debreczeni földmives és mesteremberek leányainak az a gyöngyös párta, a róla csüggő arannyal hímzett pántlika, — de azonkívül ugyan semmi magyaros nincsen rajtuk; pedig e derék leányoknak is van karsu termete, mint a szarvasnak, de a termetet eltakarja a pongyolán lecsüggő nagy selyemkendő, nyáron a drága csipke; nem lenne-e sokkal igézőbb a magyar parasztleány Debreczenben, máshol is, ha csinos magyarvállat venne ruhája fölé; s azon váll a mellett, hogy szebb viselet, nem kerülne felényibe, mint a nehéz selyemkendő, mellyert nem ritkán 100 főt kiadni nem sajnálnak. Bárcsak el merné kezdeni e magyaros viseletet egy szép leány egy két barátjánál, s hiszem, hogy egy pár év alatt a pártához nem vennének magokra olly különös szabású öltönyöket. — Gyermekkoromban még láttam asszonyokon is télen prémes mentéket, felöltve, s panyókául, — most talán egy sincs a városon; — láttam fejükön csinos sisakalaku fej-

kötőket, most a menyecskek olly nagy kaskétlit nyomnak fejükbe, hogy az idegennek, — mig meg nem szokja, — lehetlen meg nem nevetnie, — s még azt be is kötik egy roppant lencsés kendővel, ugy hogy némellyike csak ugy tántorog a nagy teher alatt. — A napokban egy uri házhoz becsengetett egy csinosan öltözött férfi éjfélt után, a kinyitó cseléd szavára azt felelé, hogy ő a házi-tanító, s beeresztetett, — azonban a tanító otthon lévén, fölébredt a neszre, s a minden áron a házi-asszonygyal beszélni akarót nem bocsátá be, mire ez iróeszközt kérvén, egy pár sort irt a házi nőnek, mire a kiküldött pénzzel távozott; volt M. ezredesnek írta magát; másnap elfogatott, közönséges iparlovag volt, ki máshol is megkísérté az éjféli látogatásokat fennirt név alatt. — Néhány nap előtt egy kis boltban áruló-asszonyt egy katonaköpenyegbe burkolt férfi késsel nyakán megszurtt, a nő szerencséjére torokfájós lévén, nyaka több kendővel volt bekötve, s a szúrás nem lón halálos; a katonaság kiállított, de a tettes nem volt katona; még eddig nincsenek nyomában. — Váradon a színházépítésen mozognak, s alkalmasint előbb felépítik, mint mi. Pedig a közönség a mostani gyenge társaságot is látogatja, többnyire tele a granarium; ha itt jó színház, jó társaság volna, lenne közönség elég!

Kadarcsi.

Regöly, jan. 6. (Tolna). Vannak helységek, hol a serdülő ifjuság nevelhetését föltételező iskola olly nyomoru elhagyatott állapotban van, hogy idegen szemlélő aggódva kérdezheti, vajjon nem gazdátlan-e ezen árva kinézésű szalma viskó. Helységünk 2000 lelket számlál, a kik között vagyonos tehetős gazdák vannak, a kikben csak kevés áldozatkészség, ha volna, csupa közadakozásból minden más segélyforrás hozzájárulta nélkül is, csinos iskolát építhetnének. De bár a mi van, arra fordítanak kevés gondot. Az iskola összes butorzatát néhány kopott seprű képezzi, fakó, festék vesztett tábla lógg köczmadzagon egyik sötét zugban, egy felszázados szék korhadt ingó állapotban, biztosítékul az eldülés ellen a falhoz támasztva, az asztal már néhány évvel előbb felmondta a szolgálatot s elvándorolt a régiség tárába; de utódja még nem töltötte be helyét. — Mi ennek az oka, megmondanám; de hátha nagyon igazat mondanék, s az érdeklettek megröstelnék a dolgot. U... A.

Szerkesztői mondanivalók.

979. **Maros-Vásárhelyre.** Már arról nem tehet senki, ha valaki a „Politikai újdonságok” hirdetései között olly czímet ad magának, a mi nem illeti. Diplomát a hirdetőtől nem kérhetünk. — A vers nagyon komoly felelet egy ártatlan tréfára.

980. **Az arany ifjúkorhoz.**

981. **A pásztor** — nem használhatók.

982. **Kolozsvár B. M.** Sajnosan értesültünk a tényállásáról, de azt nem fessegethetjük. Reméljük és várjuk. Lapjainkat megkapta ön?

983. **Övszer a juhmetely ellen.** Olly heroicus, hogy csak gazdasági tekintélyek ajánlatára közölhetnők.

984. **Ari Bela.** A küldött rajzokat sokszorosan birjuk már. Csokonai emléke már nagyon ismeretes, a többi még kevesebb művészi beccsel bír.

985. **„Kedves Pistikám! adjon Isten!”** . . . — Ne írjunk mindjárt magasztaló verseket, várjuk a nap lementét, vagy legalább ragyogását. Az a bizalmas hang jó lenne magánlevélnek.

986. **„Itt a farsang, azért nem búsulok.”** Jól teszi, busuljon az, a kinek elég nagy a feje. Hanem ne is verseljen most.

987. **Battonyára.** Összetett betűnk egyszerűsítése nem új dolog, nem is Nagy Ignác indítványozta, nyomait találhatja ön már régen előtte a M. akadémia évkönyveiben. Ott van egy része azon betűknek is, miket ön ajánl; a másik rész, mi ön találmánya, még kevésbé látszik gyakorlati becsünek. De nem is a mi dolgunk, illy reformokat kezdeni.

988. **Szovatra.** Híresek ott a kenyérsütő asszonyok, de nem olly híresek a cikkirő férfiak. Megpróbáljuk azt a beküldött betű-tésztát élvezhető czikké dagasztani.

989. **Izabella.** Feleltünk a ballada II. szakaszának első szavaival, mondván:

„De hah! mi az?”

990. **Nagy Lajos és Kis Lajos.** Ha pedig ezt adnók ki, ismét ön végső versével kiálthatna fel az olvasó imigyen:

„Fent magosba egy

Tul világi lény

Gyászoló a Rend-

K'vüllü tüneményt!”

991. **Uj évi ima.** Elkésett. A „tanuságos frescot” átadtuk, ámbár nincs hozzá reményünk.

992. **Ezer forint káposzta.** (Tausend Gulden Kraut.) Csak ollyan fordítás, mint azé az idegen férő, a ki nem régiben ezen költemény-czimet: „Kevháza Arany Jánostól” így fordította: Kaffeehaus des Johann Arany.

Pályázati értesítés

a mult évről hátramaradt életrajzi pályadíjra történt versenyzés eredménye felől.

A beküldött pályaművek közül bírálók által legjobbnak találtván

„IZABELLA KIRÁLYNÉ”

czimű életrajz; a kitűzött **tíz arany** jutalom e mű szerzőjének íteltetett oda; kinek nevéül a felbontott jelíges levél:

„Szilágyi Istvánt”

nyilvánítá.

A nevezett pályadíj-nyertes mű az 1855-ben kiadott pályázati föltételek szerint lapjainkban közöltetni fog.

Pest, január 25-én 1857.

A Vasárnapi Ujság szerkesztősége.

Felelős szerkesztő: Pákh Albert.